

Олександра ШУТОВАORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7113-3017>*асистентка катедри театрознавства та акторської майстерності Львівського національного університету ім. Івана Франка*

вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79000

e-mail: oleksandrashutova@gmail.com**Яна ТИТАРЕНКО**ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1660-2583>*аспірантка Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого, катедра театрознавства,*

вул. Ярославів Вал, 40, Київ, Україна, 01054

e-mail: yana.tytarenko.yana@gmail.com

УДК 792.97.071.4/.5(477)"20"

DOI: <http://doi.org/10.30970/prc.72-74.128-135>

ГРАВІТАЦІЯ–2025: ФОРМУВАННЯ НОВОЇ МЕТОДОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ ЛЯЛЬОК

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз освітньо-мистецького проекту “ГРАвітація–2025” як інституційного механізму формування нової методології українського театру ляльок. Авторки розглядають проект у динаміці його розвитку – від першого експериментального циклу “ГРАвітація 2024/7” до усталеної освітньої платформи, здатної забезпечувати тяглість між академічною освітою, професійною сценою та молодим мистецьким середовищем. Особливу увагу зосереджено на програмній структурі заходу, яка поєднує студентські оглядини, лекційні та практичні модулі, фахові дискусії й неформальні комунікаційні формати.

У статті акцентовано на методологічному потенціалі проекту, що проявляється у вибудовуванні горизонтальної моделі управління, міжінституційної взаємодії та педагогічної тяглості. Проаналізовано освітні підходи різних українських театральних шкіл, представлені в межах студентських показів, а також окреслено спектр художніх і технічних стратегій сучасного театру ляльок. Важливим тематичним фокусом “ГРАвітації–2025” стало осмислення вертепу як феномену української лялькової традиції в історичній, політичній та мистецькій перспективах, що знайшло відображення у лекціях, майстеркласах і сценічних формах.

Окремо розглянуто роль практичної педагогіки та професійної програми як складових формування цілісної освітньої моделі. Авторки роблять висновок, що “ГРАвітація–2025” функціонує як “гравітаційний центр” сучасного українського лялькарства, у межах якого продукуються нові методи, етичні стандарти та інституційні практики, необхідні для сталого розвитку галузі.

Ключові слова: український театр ляльок, мистецька освіта, методологія, інституційна взаємодія, педагогічна тяглість.

Постановка наукової проблеми. У сучасному українському театральному процесі відчутною є нестача системних інституційних інструментів, здатних забезпечити методологічну тяглість між освітою, професійною сценою та молодим мистецьким середовищем у сфері театру ляльок. Проблемним залишається також питання узгодження різних педагогічних шкіл, підходів і освітніх моделей у межах єдиного професійного простору. У цьому контексті виникає потреба осмислення освітньо-мистецьких проектів

як чинників формування нової методології українського лялькарства.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу трансформацій мистецької освіти в умовах сучасних культурних викликів та інституційної нестабільності. Проект “ГРАвітація–2025” репрезентує модель сталого освітнього процесу, що поєднує академічну підготовку, практичний досвід і професійний діалог, актуалізуючи питання методологічного розвитку українського театру ляльок.

Аналіз останніх досліджень. У статті аналіз освітніх і мистецьких процесів спирається на внутрішню рефлексію професійної спільноти, зафіксовану в межах проекту “ГРАвітація”. Авторки звертаються до досвіду міжінституційної взаємодії українських театральних шкіл як до основи формування спільної методологічної мови. Значущим є осмислення вертепу як історично зумовленої та водночас актуальної форми театру ляльок. Лекційні та практичні модулі постають як інструменти актуалізації театрознавчої термінології та сучасних педагогічних підходів. Аналіз студентських робіт дозволяє простежити спектр художніх стратегій і освітніх методів. Таким чином, стаття вписується в поле досліджень мистецької освіти та інституційного розвитку театру. Водночас окреслюється потреба подальших наукових узагальнень у цій сфері.

Метою статті є аналіз освітньо-мистецького проекту “ГРАвітація–2025” як інструменту формування нової методології українського театру ляльок.

Виклад основного матеріалу

Перший цикл проекту – “ГРАвітація 2024/7” – що відбувся у Львові 25–27 вересня 2024 року [1], став важливою подією для аналізу стану та перспектив сучасної української освіти у сфері театру ляльок. Базовою інституцією, яка надала простір для реалізації програми, виступив Львівський академічний обласний театр ляльок під керівництвом директори-художньої керівниці Уляни Мороз та факультет культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка за сприяння деканки Мирослави Циганик. Саме вони забезпечили виробничі й організаційні умови для проведення освітньо-мистецької події, що дозволило запустити перший експериментальний цикл проекту.

Назва “ГРАвітація 2024/7” була не лише словесною грою, а й концептуальним жестом, що відобразив специфіку студентського та загалом мистецького режиму праці: ненормований графік, цілодобова включеність у процес створення ролі, вистави, перформативного формату чи окремого проєкту. Програмна структура першої “ГРАвітації” підтверджувала цю метафору. Подія охоплювала шість “Оглядин” (показів театральних шкіл), дві дискусійні панелі, три тренінги, перегляд трьох вистав і одного перформансу, а також фінальний круглий стіл. Додатковий – нічний – воркшоп став тим елементом, що надав назві 24 години на добу змістового підґрунтя. Упродовж трьох днів учасники перебували в інтенсивному середовищі, яке поєднувало навчальні, оглядові та дослідницькі формати.

Після запуску першого циклу стало очевидно, що в межах молодіжної секції Громадської організації УНІМА-Україна вимальовується потреба в більш сталому інституційному інструменті: майданчику, здатному об’єднати різні академічні школи, методики та педагогічні підходи. Саме тому другий рік поспіль “ГРАвітація” – тепер у форматі “ГРАвітація–2025” – демонструє прагнення до інституціоналізації та розбудови власної професійної екосистеми. Якщо перший цикл можна було розглядати як перспективну ініціативу, то наразі очевидно, що проєкт перетворився на повноцінний інструмент формування освітньої та міжінституційної взаємодії в галузі сучасного театру ляльок.

“ГРАвітація–2025”, що відбулась 15-17 жовтня 2025 року, не лише презентує нові тенденції, а й уможлиблює для учасників ширше розуміння структур і підходів освітнього процесу майстерності театру ляльок у театральних школах України. Йдеться

*Організатори та учасники “ГРАвітація 2025”.
Світлина Корнія Демидюка.*

про побудову тяглості між академічним середовищем, професійною сценою й молодими мистцями, яка має на меті зміцнити зв’язки між підготовкою фахівців і реальними вимогами сучасного театального поля. Саме ця тяглість сьогодні стає ключовим чинником для розвитку українського театру ляльок як автономної, методологічно складної сфери.

Команда організаторів – Дар’я Іванова-Гололобова (президентка ГО “УНІМА-Україна”), Яна Титаренко (голова Молодіжної комісії), Нікіта Перцев, Олександра Філоненко, Валентин Гура та Олександра Шутова – учасники Молодіжної комісії ГО “УНІМА-Україна” – працюють відповідно до моделей, характерних для сучасних європейських культурних інституцій: із горизонтальною системою управління, розподіленою відповідальністю та чіткою драматургією проєктних процесів. Артикуляція їхніх цілей вказує на стратегічність проєкту: розвиток професійної спільноти, організація сталого фахового обміну, забезпечення педагогічної тяглості між різними освітніми рівнями, підтримка інституційної співпраці та формування етичної рамки взаємодії.

Так, “ГРАвітація–2025” здатна впливати на якість майбутньої професійної сцени та формувати сталі інституційні практики в українському театрі ляльок. Їхні комунікації з учасниками вирізняються чіткою професійною артикуляцією цілей: зміцнення спільноти, забезпечення фахового обміну, підтримка педагогічної тяглості, розвиток інституційної співпраці

Сцена з вистави "Аліса в країні див". Режисерка та керівниця курсу – Яна Титаренко. Студенти групи КМЛ-31 катедри театрознавства та акторської майстерності ЛНУ імені Івана Франка. Світлина Корнія Демидюка.

Сцена з вистави "Лялькотекa". Студенти Київської естрадної академії. Світлина Корнія Демидюка.

Сцена з вистави "PUPPET SHOW". Студенти Рівненського державного гуманітарного університету. Світлина Корнія Демидюка.

та становлення етичних стандартів взаємодії. Усі ці компоненти формують не просто подію, а варіації освітнього процесу, які здатні впливати на якість майбутньої професійної сцени.

Студентські "Оглядини" продемонстрували спектр українських педагогічних шкіл. Студенти-лялькарі третього курсу (група КМЛ-31) Львівського національного університету імені Івана Франка представили виставу "Аліса в Країні Див" (режисерка та керівниця курсу – Яна Титаренко), де режисерське рішення двох Аліс зумовило подвоєну суб'єктність персонажа й дало змогу дослідити питання переходу між світом дитинства і дорослості. У виставі поєднано декілька видів ляльок, і студенти могли продемонструвати навички оживлення різних систем та володіння пластичною і голосовими партитурами, тримаючи швидкий темпоритм та командно створюючи атмосферу казковості.

Київська естрадна академія (майстри курсів: кандидатка мистецтвознавства Ольга Бучма-Бернацька, народний артист України Борис Чуприна, Лариса Яременко, Вадим Лавленюк) створила "Лялькотекa" – своєрідний жанровий колаж, де студенти продемонстрували різні системи ляльок із трюковою механізацією. Легкі за задумом і темпоритмом історії, в яких студенти індивідуально і парно, оживлювали об'єкти й захоплювали точністю виконання трюкової частини шоу.

Рівненський державний гуманітарний університет презентував лялькове шоу “PUPPET SHOW” (режисери – Олена Ткачук, Олександр Шило) – серію етюдів із планшетною лялькою, де зібрали увагу глядачів завдяки своїй точності та чіткості в командному оживленні об’єктів, показали якісну взаємодію з партнерами. І жваво створили образи, і вразили яскравими характерами з верховою системою ляльок – рукавичкою.

Студентки Волинського фахового коледжу культури і мистецтва імені І. Ф. Стравінського (викладачі – Олексій Криворучко, Вадим Хайнський) представили “Сузір’я рухів” – замальовки, в яких виразним засобом театру ляльок були руки, що створювали візуальні картини з різними персонажами від цифр до тварин. І спробували проаналізувати можливості та властивості оживлення предметів.

Студенти другого курсу напрямку “акторське мистецтво театру ляльок” Київського національного університету театру кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого (художній керівник курсу, професор, заслужений діяч мистецтв України Руслан Неупокоєв; викладач з майстерности актора – Євген Огородній) у роботі “Полтергейст” зробили фокус на оживленні предметів, де проглядається креативність і неординарність у пошуках тем і пластичній присутності представлених етюдів. Відчутна командна робота і вміння існувати на майданчику в заданих умовах зі свіжими сучасними ідеями, які витримані в одному стилі та із заявкою на драматургію.

За результатами онлайн-опитування учасників, проведеного після першого проєкту “ГРАвітація 24/7”, було здійснено аналіз програмної структури заходу, що дало змогу оптимізувати розподіл змістового навантаження в межах триденної програми. Зберігаючи усталені формати – студентські оглядини, освітні модулі та фахові обговорення, – організатори надали кожному дню “ГРАвітації 2025” чітко окреслений тематичний фокус. Перший день був присвячений оглядинам студентських робіт, тоді як другий – концептуальному осмисленню вертепу через лекційний та сценічний формати.

Цьогорічна концептуальна вісь проєкту – вертеп як феномен української лялькової традиції, осмислений кризь історичну, політичну та мистецьку перспективи. Прочитані у рамках програми лекції, стали не просто інформаційними повідомленнями, а фактично теоретичними конструктами, які окреслили колізію між народним корінням вертепної драми та її трансформацією в умовах радянської культурної політики. Зокрема, заслужений діяч мистецтв України, завідувача катедри майстерности актора та режисури театру анімації Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, професор

Сцена з вистави “Сузір’я рухів”. Студенти (викладачі – Олексій Криворучко, Вадим Хайнський) Волинського фахового коледжу культури і мистецтва імені І. Ф. Стравінського. Світлина Корнія Демидюка.

Сцена з вистави “Полтергейст”. Студенти другого курсу (художній керівник курсу Руслан Неупокоєв) АТМЛ Київського національного університету театру кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Світлина Корнія Демидюка.

Учасники “ГРАВітації” на майстерні МО “Хвиля” від актора й викладача Миколи Набоки та актора театру ляльок і анімації Данила Мандзюка. Світлина Корнія Демидюка.

Олександр Інютчкін виступив з темою “Феномен вистави “Український вертеп” у Харківському державному академічному театрі ляльок імені В. А. Афанасьєва 1975 року”. А викладачка Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, дослідниця Університету Генріха Гайне в Дюссельдорфі (Німеччина), кандидатка мистецтвознавства Дар’я Іванова-Гололобова розповіла про “Вертеп у радянські часи: уроки спротиву від українських лялькарів”. Застосування цими дослідниками театрознавчих термінів – “перформативність ритуалу”, “двошарова драматургія”, “сценічна синкретика”, “опозиція сакрального і профанного”, “політична семіотика образу” – робило їхню рефлексію не лише історичною, а й глибоко структурною. Таке теоретичне підґрунтя задало учасникам координати для подальшого практичного дослідження, яке розгорнулося на майстерках.

А “Корнієвий Вертеп” від Корнія Демидюка – рівненського актора, міма, режисера, педагога та креативного менеджера Рівненського театру ляльок – став несподіваною художньою акцією, де віртуозність виконання всіх персонажів одним актором вражає, де складна жанрова структура подається легко і точно, а голосове забарвлення персонажів занурює в атмосферу дійства. Канонічна історія боротьби була відтворена засобами театру тіней і традиційно завершилася перемогою світла, що занурило учасників “ГРАВітації” в ностальгічні спогади святкування Різдва Христового в різних регіонах України.

Практична педагогіка цього року працювала з двома полюсами сучасної освіти майстерності театру ляльок. Заслужений діяч мистецтв України, професор катедри мистецтва театру ляльок Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, режисер, драматург і теоретик сучасного театру Руслан Неупокоев свій майстер-клас з онтології режисури “Створення концертного номера” вибудував як інтенсив із режисерської граматики: компонування ігрового номера, побудова внутрішньої партитури, управління ритмічною структурою, принципи трансформації предмета у персонажа, логіка ведення анімації. Його підхід – режисура як аналітична дисципліна, де кожна дія вписується у вектор драматургії.

Інша майстерня від актора, викладача, співзасновника і керівника Мистецького об’єднання “Хвиля” Миколи Набоки й актора театру ляльок і анімації Данила Мандзюка – робота в техніках, побудованих за системою Лєкока (Lecoq-based systems) – занурювала студентів у тілесну й просторову композицію: фізична драматургія, нейтральна маска, “енергія об’єкта”, імпульс руху, композиція жесту. В цьому поєднанні раціональної режисерської школи й фізичного театру формується те, чого часто не вистачає українській театральній освіті: інтегральність між тілесною дією, анімацією й режисерським мисленням.

Невід’ємною складовою “ГРАВітації” є професійна програма, яка функціонує як елемент споглядальної та аналітичної практики. Поряд із обміном

досвіду, що відбувається під час студентських “Оглядин”, ключовим є формування орієнтирів щодо актуальних художніх тенденцій та розуміння того, які саме постанови сьогодні творять професійні театри ляльок. Львівський академічний обласний театр ляльок із виставою “Казка про Мару” Ліни Костенко (режисерка – Яна Титаренко) працював у жанрі поетичної притчі, де темний сценічний об’єм, контрастні світлові імпульси та химерна пластика ляльок вибудовували естетику мітологічного архетипу. Сценографія (художниця – Інесса Кульчицька) апелювала до природних стихій, використовуючи мінімалістичні, але виразні матеріали, що підсилювали символічний характер дії. Вистава демонструє принципи тотального театру анімації: акторки колективно оживлюють головну персонажку, тримають складну голосову партитуру природних сил і вторинних персонажів, водночас виступаючи як провідники музично-поетичної тканини тексту. Така полівокальність і спільна маніпуляція однією лялькою створюють ефект багатошарового суб’єкта, що дозволяє передати водночас і дитячу, і космічну природу образу Марі.

Львівський академічний театр естрадних мініатюр “І люди, і ляльки” представив камерну постанову “Ведмедик і Тигрик у пошуках щастя” Яноша (Горст Еккерт) (режисер – Заслужений діяч мистецтв України Олексій Кравчук, художниця – Ельвіра Босович), що працює на перетині філософської казки та етичної драматургії. Сценічний простір побудований як інтимна зона взаємодії двох персонажів, у якій поєднуються різні типи ляльок із мультимедійними акцентами – проєкціями, деталізованими об’єктами, мікрожестовою анімацією. Сила постанови полягає у зворушливій інтонації й акценті на партнерській взаємодії акторів-аніматорів: їхня точна ритмопластика та виважена мова створюють ефект спостереження за щирими пошуками, у яких мандрівка стає формою самопізнання. Ляльки й актори тут не конкурують, а перебувають у режимі взаємного доповнення, що характерно для сучасного європейського камерного театру анімації.

Закарпатський академічний обласний театр ляльок “Бавка” з виставою “Ірод” Олександра Гавроша (режисерка – заслужена артистка України Наталія Орешнікова, художниця – Інесса Кульчицька) створив сценічний простір, близький до естетики античної трагедії. Обмежена колірна гамма, домінування темних архетипових форм, статуарна пластика акторів і монументально сконструйовані ляльки вибудовують структуру ритуальної дії. Сценографія спирається на контраст масивних композицій і

Сцена з вистави “Казка про Мару” Ліни Костенко. Режисерка – Яна Титаренко, художниця – Інесса Кульчицька. Львівський академічний обласний театр ляльок. Світлина Корнія Демидюка.

Сцена з вистави “Ведмедик і Тигрик у пошуках щастя” Яноша (Горст Еккерт). Режисер – Олексій Кравчук, художниця – Ельвіра Босович. Львівський академічний театр естрадних мініатюр “І люди, і ляльки”. Світлина Корнія Демидюка.

Сцена з вистави “Грод” О. Гавроша. Режисерка – Наталія Орешнікова, художниця – Інесса Кульчицька. Закарпатський академічний обласний театр ляльок “Бавка”. Світлина Корнія Демидюка.

точкових пластичних імпульсів, у яких проглядається психологічна мотивація персонажів. Особливість цієї постанови – у використанні ляльки як символічного носія влади, жорстокості та фатальності: вона функціонує не тільки як персонаж, а й як утілення непереборної сили, що визначає ритм і тональність сценічної події. У такому вирішенні проглядається глибоке розуміння того, як засоби театру анімації можуть працювати зі складними темами, пов’язаними з владними структурами та межами людської відповідальності.

Дискусії після вистав та оглядин стали важливою частиною методики “ГРАВітації”. Модераторки-театрознавиці – Олександра Шутова та Олександра Тітарова – вибудували їх як аналітичні сесії, де професійна лексика поєднувалася з м’яким фасилітаційним підходом. Це дозволило учасникам та учасницям не просто висловлювати враження, а навчатися фахово формулювати зауваги, аналізувати сценічні рішення, аргументувати. Така практика критичного мислення є ключовою для театральної освіти, а студенти прямо висловлювали запит на її розширення – зокрема на участь професійних критиків і режисерів у майбутніх дискусіях.

Не менш значущими виявилися неформальні складові. Networking-вечірки “Привіт-бувай” – дві зустрічі, організовані президенткою ГО “УНІМА-Україна” Дар’єю Івановою-Гололобовою – виконали

функцію інтерактивного соціального перформансу, де учасники не тільки могли побачити одне одного поза контекстом робочих завдань, а з новими партнерами і партнерками створити фінальні театральні акції, в яких рефлексували про досвід за ці три дні.

Осмислення учасників дозволяють стверджувати, що “ГРАВітація” формує у студентів не лише професійні навички, а й відчуття належності до ширшого театального середовища. Щільна, проте структурована програма, цінність майстерок і необхідність фахових обговорень, а також послідовний акцент на міжінституційній взаємодії – окреслюють освітню модель проєкту. Студентський зворотний зв’язок фіксує запит на поєднання тренінгового формату, аналітичної роботи, лабораторної практики та професійного експерименту.

Важливу роль у розширенні публічної присутності фестивалю відіграла інформаційна підтримка незалежного театрознавчого

проєкту “Театральна Експлозія”, який здійснював анонсування та фахове висвітлення подій “ГРАВітації”. Діяльність проєкту зосереджена на аналітичному супроводі сучасного театального процесу, його документуванні та включенні в ширший професійний дискурс, що сприяло контекстуалізації фестивалю в актуальному театральному полі.

Висновки. Освітньо-мистецький проєкт “ГРАВітація–2025” засвідчив важливу тенденцію в українському театральному середовищі: театр ляльок постає як самодостатній вид сценічного мистецтва зі складною драматургічною структурою, розвиненою естетикою та власною інтелектуальною традицією. Проєкт функціонує як “гравітаційний центр”, у межах якого різні педагогічні школи, театральні напрями та режисерські підходи продуктивно взаємодіють. Така модель є ознакою інституційної зрілості – здатності спільноти не лише відтворювати професійні практики, а й продукувати нові ідеї, методи та організаційні форми.

У сучасній Україні, де культура перебуває в умовах постійних викликів, театр ляльок виступає як концентрований носій метафори, ритуалу та символу. “ГРАВітація” – організована ГО УНІМА-Україна – є тим простором, де ця сила не лише усвідомлюється, а й набуває можливості для системного розвитку. Реалізація проєкту вже два роки поспіль стає можливою завдяки організованості Молодіжної комісії ГО УНІМА-Україна та інституційній підтримці Львівського академічного обласного театру ляльок та факультету культури і мистецтв ЛНУ імені Івана Франка. Ця співпраця забезпечує сталість, організаційну безперервність і професійну якість “ГРАВітації”. Про-

ект не просто об'єднує молодих акторів, режисерів та педагогів, він формує професійне середовище з потенціалом довготривалої дії, здатне стати новим етапом у розвитку української лялькової школи.

Джерела і література

1. ГРАвітація 2024/7 – мистецько-освітній захід (зустріч театральних шкіл лялькарів України) // Уніма-Україна. URL.: <https://unima.org.ua/hravitatsiia-2024-7/>
2. Титаренко Я. До питання створення інсценізації за поетичними творами Ліни Костенко у театрі ляльок (на прикладі вистав Хмельницького академічного обласного театру ляльок “Дивень” і студентів факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка) // Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство. 2025. Вип. 26. С. 194–205.
3. Титарова О. Зв'язок із домом через театр: як ми тримаємося за спогади // LIGA.net. 9.10.2023. URL.: <https://blog.liga.net/user/otitarova/article/51433>
4. Титарова О. Інші ролі й нові сенси: український театр ляльок під час війни // LIGA.net. 18.10.2023. URL.: <https://blog.liga.net/user/otitarova/article/51500>
5. “ГРАвітація — 2025” // Факультет культури і мистецтв Львівського національного університету імені

Івана Франка. 15.10.2025. URL.: <https://kultart.lnu.edu.ua/news/hravitatsiia-2025>

References

1. HRavitatsiia 2024/7 – mystetsko-osvitnii zakhid (зустріч театральних шкіл лялькарів України) // UNIMA-Ukraine. URL: <https://unima.org.ua/hravitatsiia-2024-7/>
2. Tytarenko Ya. Do pytannia stvorennia inscenizatsii za poetychnymy tvoramy Liny Kostenko u teatri lialok (na prykladi vystav Khmelnytskoho akademichnoho oblasnoho teatru lialok “Dyven” i studentiv fakultetu kultury i mystetstv Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka) // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia mystetstvoznnavstvo. 2025. Vyp. 26. S. 194–205.
3. Titarova O. Zviazok iz domom cherez teatr: yak my trymaemosia za spohady // LIGA.net. 9.10.2023. URL.: <https://blog.liga.net/user/otitarova/article/51433>
4. Titarova O. Inshi roli y novi sensy: ukrainskyi teatr lialok pid chas viiny // LIGA.net. 18.10.2023. URL.: <https://blog.liga.net/user/otitarova/article/51500>
5. “HRavitatsiia — 2025” // Fakultet kultury i mystetstv Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. 15.10.2025. URL.: <https://kultart.lnu.edu.ua/news/hravitatsiia-2025>.

Oleksandra SHUTOVA

Assistant Professor, Department of Theater Studies and Acting, Ivan Franko National University of Lviv
18 Valova Street, Lviv, Ukraine, 79000
e-mail: oleksandrashutova@gmail.com

Yana TYTARENKO

Postgraduate student at the I. K. Karpenko-Karyi National University of Theatre, Cinema and Television,
Department of Theatre Studies of Kyiv
40 Yaroslaviv Val St., Kyiv, Ukraine, 01054
e-mail: yana.tytarenko.yana@gmail.com

GRAVITATION–2025: SHAPING A NEW METHODOLOGY OF UKRAINIAN PUPPET THEATRE

The article provides a comprehensive analysis of the educational and artistic project *Gravitation–2025* as an institutional mechanism for shaping a new methodology of Ukrainian puppet theatre. The authors examine the project in the context of its development – from the experimental cycle *Gravitation 2024/7* to a stable educational platform capable of ensuring continuity between academic training, professional theatre practice, and the emerging artistic community. Particular attention is paid to the programme structure, which combines student showcases, lectures, workshops, professional discussions, and informal communication formats.

The article emphasizes the methodological potential of the project, manifested through horizontal governance, inter-institutional cooperation, and pedagogical continuity. The educational approaches of various Ukrainian theatre schools presented during student reviews are analysed, highlighting a wide range of artistic and technical strategies in contemporary puppet theatre. A key conceptual focus of *Gravitation–2025* is the reinterpretation of the Ukrainian nativity puppet theatre (*vertep*) from historical, political, and artistic perspectives, articulated through lectures, practical workshops, and stage productions.

Special attention is given to practical pedagogy and the professional programme as integral components of a holistic educational model. The authors conclude that *Gravitation–2025* functions as a “gravitational centre” of contemporary Ukrainian puppetry, generating new methods, ethical standards, and institutional practices essential for the sustainable development of the field.

Keywords: Ukrainian puppet theatre, arts education, methodology, institutional cooperation, pedagogical continuity.